

Правова база антикорупційної політики

Постановка проблеми. В умовах реалізації політики реформ у різних сферах: адміністративній, регуляторній, військовій, правоохоронній та медичній пріоритетним завданням для держави стає подолання корупції. Однак розробка та реалізація антикорупційної політики не є для України новим завданням. Протягом усіх років незалежності у нашій державі триває процес пошуку шляхів її реалізації, що супроводжується ухваленням антикорупційних законів, розробкою відповідних концепцій та стратегій, а також прийняттям державних програм щодо їх виконання. Високий рівень корупції в українському суспільстві й сьогодні зумовлює потребу систематичного вивчення стану та шляхів реалізації антикорупційної політики України.

Мета. Дослідити правову базу антикорупційної політики в Україні на основі низки показників. А також сконцентрувати увагу на вирішенні таких **дослідницьких питань**:

- ✓ запропонувати способи удосконалення державної антикорупційної політики;
- ✓ ефективність проведення реформ щодо подолання корупції після Революції Гідності;
- ✓ створення умов для розвитку економіки;
- ✓ забезпечення європейських соціальних стандартів і добробуту населення.

Стан дослідження проблеми. Корупція є основною загрозою соціально-економічному розвитку суспільства. Вона не лише основна причина бідності країни, але і перешкода для її подолання. Корупція може загрожувати економічній безпеці держави, існуванню нації, оскільки корупційні дії та їх наслідки можуть позначитися на житті наступних поколінь. Прийняття Антикорупційної стратегії є одним із пріоритетів держави для створення дієвої системи запобігання корупції, визначення основних напрямків діяльності держави на довгострокову перспективу, розроблення комплексних заходів для протидії цьому явищу, виявлення та подолання її соціальних передумов і наслідків.

Якщо подивитися на показники корупції від Transparency International, то Україна займає 104 місце в рейтингу найбільш корумпованих держав зі 163 – це ганьба! Ми часто задаємо собі питання чому ми не можемо подолати корупцію. По-перше, проблема корупції в Україні з великими труднощами піддається усуненню через важку радянську спадщину. Власне, системна корупція у пострадянській Україні – явище, якого не можна було уникнути. Вирішальні для радянського режиму відносини блату і особистих зав'язків зумовили відповідну приватизацію і формування на пост-радянському просторі, за винятком країн Балтії, особливого економічного ладу – капіталізму "для друзів" і олігархічно-кланового типу політичного режиму. Корупція була невід'ємною складовою цього суспільства. Приватизацію державної власності доповнила приватизація державної служби, де посада стала предметом купівлі-продажу й перетворилася на своєрідний капітал, який дозволяв посадовцям робити власний "бізнес". Корупція нищила свободу конкуренції, яка завжди і всюди рухає економіку, корупція відлякувала серйозних закордонних інвесторів, викачувала величезні кошти з бізнесу, які мали б бути спрямовані на модернізацію. Корупція, як логічний наслідок низьких зарплат, відносин особистої відданості вела до деградації державного апарату. Вона руйнувала суспільну мораль, формуючи у суспільстві переконання, що все і всі продаються і купуються.

Ворог який знищує організм зсередини, – найбільш небезпечний. Буде справедливим визнати – дещо у боротьбі з корупцією таки зроблено, насамперед у царині ухвалення потрібних законів. Запущено систему електронних торгів, відкриті реєстри, а антикорупційне законодавство, за свідченням експертів, не поступається кращим світовим зразкам. Проте ці, безумовно потрібні заходи можна порівняти з лікуванням грипу у важко хворого раком. Грип треба лікувати, але без належної операції хворий приречений.

За часів Майдану добре сформувалася національна свідомість громадян. Саме завдяки людям почалося істотне просування вперед, десь топтання на місці. Боротьба з корупцією набуває системного характеру і більших масштабів. Арешти відбуваються майже

кожен день. Інше питання, що немає гучних арештів вищих чиновників. Але ці люди страхуються. Є прогрес, хоча і неоднозначний, в створенні нової патрульної поліції. Це приклад успіху в боротьбі з корупцією. Колишня тотально-корумпована ДАІ і нинішня патрульна поліція – два різних феномена. Очевидний прогрес в контролі за держзакупівлями. Але, очікувати, що корупція в економічній і правовій сферах буде подолана швидко і тільки політичними рішеннями, наївно. Це тривалий і болісний процес, а суспільство чекати не хоче. Наразі в державі створені умови для викорінення корупції і не просто задекларовано наміри запобігати та протидіяти корупції, а реально проявлено політичну волю на вищих щаблях влади щодо проведення повного реформування не лише антикорупційного законодавства, а і всієї державної антикорупційної політики. Першим кроком на цьому шляху стало створення Національного антикорупційного комітету, результатом діяльності та активної позиції якого стала розробка та швидке прийняття Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції». До цього Закону можна ставитися критично, але не можна не визнати, що цей Закон дасть поштовх для зміни ситуації в державі. Закон визначає і наслідки притягнення до відповідальності за вчинення корупційних правопорушень і, що є дуже важливим, передбачає, що особи, яких притягнуто до кримінальної або адміністративної відповідальності за корупційні правопорушення, пов'язані з порушенням обмежень, передбачених цим Законом, підлягають звільненню з відповідних посад у триденний строк з дня отримання органом державної влади, органом місцевого самоврядування, підприємством, установою, організацією копії відповідного судового рішення, яке набрало законної сили, якщо інше не передбачено законом. Усі успішні приклади боротьби з корупційними системами ґрунтувалися на зовнішньому втручанні. Вже забулося, але свого часу було неможливо вступити до престижного вишу без блату і хабаря. Впровадження ЗНО – тобто зовнішнього, незалежного від вишів оцінювання – радикально змінило ситуацію. Створено Антикорупційне бюро, яке відповідає усім стандартам незалежності: конкурсний відбір на посади керівника та усіх працівників бюро, належна оплата праці, і найважливіше, – має вже певну статистику розслідувань. Особливістю є і те, що бюро буде розслідувати не дрібні хабарі, а злочини, вчинені посадовцями високого рівня, або зловживання у великих масштабах. Наприклад, зараз цільовою аудиторією закону Про антикорупційне бюро є міністри, прем'єр-міністри, а також їхніх заступники, губернатори, судді, нардепи. Створено багато потрібних сайтів, де збирається уся інформація про заходи, що проводяться різними відомствами у корупційній боротьбі. Також є багато програм де б керівники різних відомств звітували, що було зроблено за тиждень, а питання їм ставили активісти з громадських організацій, котрі займаються боротьбою з корупцією та журналісти, які ведуть антикорупційні розслідування. Громадяни можуть спостерігати, що відбувається з тими, хто вже був заарештований і кому висунули звинувачення. Порошенко підписав поправки, які вимагають, щоб антикорупційні НВО (неурядові організації), їх підрядники та громадські активісти, які боролися з корупцією, подавали електронні декларації про своє майно і доходи. Це являє собою очевидну спробу залякати антикорупційних активістів, їх підрядників і постачальників. Поправка була засуджена правозахисними організаціями.

Висновок. В Україні, на перший погляд, система антикорупційного законодавства створена. Вона містить багато нормативно-правових актів. Проте, всі вони приймалися у різні часи, різними органами, у ряді випадків – спонтанно, безсистемно, без належного наукового обґрунтування, через що і виникають колізії та протиріччя. Чинне антикорупційне законодавство настільки розмите, що одне й те ж корупційне діяння можна кваліфікувати і як проступок (правопорушення), і як злочин. Проблеми, що виникають у застосуванні антикорупційного законодавства України можна розділити на ті, які обумовлені недостатньою чіткістю та однозначністю законодавчих формулювань і такі, що викликані необґрунтованістю, а інколи й помилковістю його положень.

Список використаної літератури

1. Камлик М. І. Корупція в Україні / М. І. Камлик, Є. В. Невмержицький. — К. : Знання, 1998. — С. 5-6.
2. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.zakon.rada.gov_ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_101
3. Положення про Національну раду з питань антикорупційної політики: Указ Президента України від 14 жовтня 2014 року № 808/2014 [Електронний ресурс]. —Режим доступу: <http://www.zakon4.rada.gov.ua>.
4. Олійник А. Ю. Конституційно-правовий механізм забезпечення основних свобод людини і громадянина в Україні: монографія. — К.: Алерта: КНТ: Центр навч. літератури, 2008. — 470 с.
5. Ситник Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади) (концептуальні та організаційно-правові засади) / Г. П. Ситник. — К. : НАДУ, 2012. — 543 с.
6. Пустовіт Ж. М. Актуальність проблеми прав і свобод людини і громадянина в Україні: навч. посібн. — К.: КНТ, 2009. — 230 с.
7. Гончарук Т. В., Гурик М. І., Шумка М. Л. Філософські проблеми державного управління. Навч. посібник. Тернопіль. — Економічна думка, 2010. — 126 с.
8. Рудакевич О. М. Пізнавальний потенціал теорії політичної системи в дослідженні політичної корупції / О. М. Рудакевич // Суспільно-політичні процеси. — 2017. — випуск № 1. — С. 174–162.
9. Гончарук, Т. В. Формування модернізаційної парадигми державного управління / Т. В. Гончарук // Вісник Житомирського державного університету ім. І. Франка. — 2013. — Вип. 41.